

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Sacai.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

dii intercapedine, est fretum admodum in Iapone celebratum, nomine Scimonoscequi, quod nouem regna Scimo, diuidit ab alijs dictis Changoqui. In hoc regno est ampla regio, in qua Societas nostra ante ortam persecutionem habuit domum. Hoc fretum non solum profundum, sed eousque rapidum est, vt naues velisphae, si accedat maris aestus, volitare videantur. Hoc fretum in primo illo terrae motus fremitu (res nunquam visa nec cogitata Scimonoscequi) exsiccatum est, atque si solum omnino efflueret, reuersum: quae res hominibus tantum non stuporem attulit.

Haec omnes ruinae & vastationes accidere septimo Septembris actu in primo fragore terrae motus, a quo vsque ad hodie non desinit praeterire duodecim: adhuc terra tremit, nocte vero sunt in magni tremores, vt multas aedes priore tremore compagibus solutis tandem in ruinam trahant: quare nec quisquam pernoctare audeat in domibus, & maximè in earum solaris, sed manent in publicis plateis. Quod si magni aliqui terrae motus iterum fiant, quaeque noctis hora in vrbe hac Meacensi, subitus terram ingens horror & strepitus inauditur, atque si nauis horrenda aliqua tempestate agiteretur, quo cessante omnes stant attoniti & metu non superuenturae cladis percussu. Vtinam Deus pro sua elementarum extremis his malis finem imponat, & lumine suae gratiae oculos istorum gentilium illustret, vt eius agnoscant beneficia, & in gremiũ Ecclesiae Catholicae suscipiantur. Meaci, 18. Septembris 1796.

DE SACAI.

AVVS Arimondoni, nomine Ioannes, antiquus Christianus, & de Societate bene meritus, qui tempore illius terrae motus versabatur in vrbe Sacai, scripsit epistolam ad Patres nostrae Societatis, his verbis: **Q**UARTO Septembris in vrbe hac tam ingens & horribilus fuit terrae motus, vt tres horas continuas durarit: quo tempore nihil audiebatur praeter fremitus & mugitus expauescendos, & diuini quoque, murorum, tectorum, & delubrorum gentilium cunctarum ruinas. Quando autem tecta in alias domos vel arbores ruere videbatur illis nocturnis horis vniuersa mundi machina labessere. Luce insequenti licuit videre, omnes plateas satis angustas (excepta primaria, quae vtrinque transuersis secatur viis) domibus lignis, saxis, muris in omnes partes proruentibus, vt nullus transire eundi pateret locus, interclusas. Res erat commiseratione dignissima, tam diurnis quam nocturnis horis audire clamores mulierum, eiularus mulierum, ploratus puerorum, ex terra visceribus & ruderum, quibus obruti erant, cauernis opem inclamantibus.

Verum quia gentiles neque gratiam neque motus internos ad commiserandum habuere erga proximum suum, solum opulenti & potentes, amicorum aliorumque opera, periculo erepti sunt; ceteri vero omni auxilio destituti frustra suspiriis, lacrymis, & clamoribus intolerabilibus se confecerunt. Incedebant homines per vias, ac si sui compotes non essent, a sensibus abalienati, mœrore oppressi ex tam horrendo spectaculo oculis obiecto: sic ut nescirent quid agerent, sed nec propriis vxoribus & liberis, implorantibus subsidium, manum præbere valerent. Nonnulli, qui iam periculum euaserant, amote naturali victi recurrerunt ad ædes, ut coniuges cum liberis extraherent; sed ipsi tandem cum illis reliqua domus ruina etiam oppressi sunt, sic ut nullus tandem viuus effugeret.

Dominus Prothasius Arimondonus, qui tunc agebat Sacai, volens summo manè visitare Cinenſium Legatum, inuenit maximi muri ruina & superinjecta infinita lignorum & regularum mole plateam, qua eundem erat, impeditam, ut prosequi iter non posset. Cognouimus ex famulis Cinenſibus luquequi, viginti eoque amplius extinctos. Deinde ex litteris paucis antè diebus allatis intelleximus in Sacai plures sexcentis enectos, ut quinque annis restitui non possint ædificia, quæ trium horarum spatio hac terræ trepidatione subsederunt.

Iacobus Fimbria Rioquei, vnus ex antiquissimis optimisque illius Urbis Christianis, homo prudens, religiosus, & de Societate bene meritus, Domini Iosephi Gubernatoris Sacaiani focer, recēter excitat domos nouas trium cōsignationū, regulis operatas; eius autē domus iam ab annis triginta loco diuersorii Patrū nostrorum, atque etiam Ecclesiæ fuit, in qua sacrū Missæ diceretur, & Sacramenta Christianis administrarentur. Oborto autem hoc præcipiti & tumultuoso terræ fremitu, cū omnes diffugerent ex ædibus, ille, velut senex in cognitione Dei rerumque diuinarum sensu fundatus, coniugem, pueros quosdam orphanos, & nepotes suos quos domi habebat manu apprehendit, iussitque loco non motos flexis genibus, manibus in cælum sublatis ante aram domesticam se Deo commendare, qui pro sua paterna prouidentia qua regit Christianos ipsum amantes & timentes, dum vtrinque ædes vicinorum omnes ruunt, solam illius domum, in oratione cum familia persistentis, intactam reliquit, quæ res gentilibus Sacaianis magnam conciliauit admirationem & timorem. Et hæc sunt, quæ huc vsque ex illis partibus audiimus.

Nangasaci prima vice fortiter intremuit tellus, postea verò le-

uius,

uius, vel potius nihil, si comparatio sit cum aliis locis.

A Canzusa, in itinere versus Cingua, via est non longè remota à mari, & magna ex parte montosa, constans saxis excavatis: ergo vehementissimo terræ motu ibi multa saxa maxima sua parte diuisa & disrupta, partim in mare prolapsa sunt, partim obpleuere viam, vt non pateret transitus.

Seminarium Arieasè valde contremuit, sed diuina fauente gratia omne periculum abfuit, sed nec vlla ædium nostrarum contraxit. Quia verò terræ motus fuit nocte, quando iam pueri seminatæ concesserant cubitum, dum illi vident lampades, quæ in modis cubiculi ardebant, nullo attingente moueri, rei nouitate perterriti, refacti, celerimè in aream diffugerunt.

In regno Fingano propugnaculo Iambi præest antiquus quidam Christianus ex partibus Meacensibus oriundus, & de Sicutate nostra semper bene meritus. In eò quidem magni quocumque terræ motus exstitere, imò terræ motui mox successit inaudita tempestas, in qua sex è nubibus horrida fulmina decies ante domum eius circum domum eius, octo tantùm decemve cubitorum interstitio, excussa sunt, & alia totidem vicibus in diuersis locis propugnaculo subiectis, sed Deo ita propitio nullum hominem læsionem aut interemere, sed tantùm maximas quasque arbores diriperunt.

DE REGNO BVNGENSI.

TERRAMOTVS, qui Bungi acciderunt, tam magni fuerunt, & terribiles, vt nisi inde Christiani venissent & cõmemorari possint videri incredibiles. Expectabamus aduentum hominis optimi, & inter Christianos Bungenfes vetustissimi, & tandem periculo tanto exemptus huc peruenit. Is referit nunc quidem (cùm tamen duo menses à terræ motu elapsi fuerint) sibi satis esse compotem, nec posse terrorem ex conspectu patriæ natum excutere.

Tribus millibus prope Funai, ingens oppidum vel villa est, & aeta Ochinosama, multarum nauium portus, à quo loco hic bonus homo appellatur Blasius de Ochinosama in Bongo motus, propterea quòd domi suæ hospitium præbeat variis hominibus aliunde confluentibus. Hic asserit nocte de improviso in loco fluctus maris binos ternosve, nullo impulsos vento, in littori tanto strepitu & fragore, vt plus septem cubitis supra sese in altum eiecerint, vti postea ex quarundam altissimarum vetustissimarumque arborum culminibus notatum est: itaque